

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора
27.03.2026 № 51-ОД

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників (категорія)
(ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА, СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ТА
КОМПЛЕКСНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА
ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ)

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
Вченої ради
27.03.2026 № 9

Розробник(и): Товстуха Олеся Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей фахівців у сфері психологічної допомоги, соціальної підтримки та комплексної реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни.

Розроблено на основі: вимог чинного законодавства України у сфері освіти (Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту»), сучасних наукових підходів до надання соціально-психологічної допомоги військовослужбовців та ветеранам війни, рекомендацій міжнародних організацій у сфері психосоціальної підтримки учасників бойових дій.

Термін дії програми: з 2026 до 2028 року

Рецензенти:

Ворона Петро Васильович – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціальної педагогіки Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Юрків Ярослава Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки, проректор з науково-педагогічної роботи Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми В умовах повномасштабної війни Україна переживає глибокі соціальні, психологічні та освітні трансформації, що зумовлюють необхідність посиленої уваги до потреб військовослужбовців, учасників бойових дій та членів їхніх родин.

Сьогодні актуалізується потреба у наданні якісної психологічної допомоги, соціальної підтримки та організації ефективної реабілітації осіб, які зазнали впливу бойових дій.

Перспектива післявоєнного відновлення змінює фокус суспільної та професійної уваги закономірно на ветеранів війни, їхню реінтеграцію у цивільне життя, освітній та професійний простір.

У зв'язку з цим підготовка фахівців соціально-психологічної сфери, здатних працювати з цією категорією населення, набуває першочергового значення.

Цільова група: психологи, соціальні педагоги, фахівці із соціальної роботи; фахівці із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб; працівники центрів психологічної реабілітації; інші фахівці, діяльність яких пов'язана з наданням психологічної допомоги, соціальної підтримки та супроводу військовослужбовців і ветеранів війни; члени сімей військовослужбовців і ветеранів війни.

Обсяг (тривалість): 90 годин (3 кредити ЄКТС)

Особливості реалізації програми: реалізація програми здійснюється з урахуванням сучасних викликів воєнного часу та потреб післявоєнного відновлення суспільства; поєднання теоретичної підготовки з практикоорієнтованим навчанням (кейс-методи, тренінги, моделювання професійних ситуацій); використання міждисциплінарного підходу (педагогіка, психологія, соціальна робота); застосування інтерактивних та цифрових освітніх технологій.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна, змішана (очно-дистанційна); з використанням лекцій, практичних занять, семінарів, самостійної та індивідуальної роботи.

Мета підвищення кваліфікації: формування у слухачів сучасних компетентностей у сфері психосоціальної підтримки, розвитку навичок роботи з травматичним досвідом забезпечення комплексного підходу до супроводу військовослужбовців та ветеранів війни.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Проаналізувати поняття кризової ситуації та кризового стану у військовослужбовців і ветеранів війни.
2. Дослідити основні концепції та моделі стресу та їх застосування у роботі з військовими.
3. Вивчити особливості травматичного стресу та психотравми у військовослужбовців та ветеранів війни.

4. Ознайомитися з методами психологічної допомоги різним категоріям військовослужбовців і ветеранів.
5. Визначити потреби психологічної підтримки членів сімей військовослужбовців та ветеранів.
6. Розглянути структуру та функції соціальних служб у системі підтримки військових і ветеранів.
7. Дослідити систему соціальної підтримки для ветеранів війни та членів їхніх сімей.
8. Навчитися проводити діагностику потреб та проектувати заходи соціально-психологічної підтримки.
9. Ознайомитися з етичними та правовими аспектами соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни.
10. Вивчити принципи комплексної психологічної реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни.
11. Опанувати вміння розробляти індивідуальні плани психологічної реабілітації з урахуванням психоемоційного стану та потреб ветеранів.
12. Дослідити соціально-психологічні аспекти адаптації ветеранів до цивільного життя.
13. Ознайомитися з інноваційними підходами та міжнародним досвідом соціально-психологічної підтримки ветеранів (країни НАТО).

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Інтегральна компетентність. Уміння розробляти й впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної та соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати набуті знання, уміння та навички у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК2. Уміння виявляти, аналізувати, ставити та вирішувати професійні проблеми у сфері психологічної та соціальної підтримки.

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально, дотримуючись етичних норм і принципів гуманізму у роботі з людьми, які пережили травматичний досвід.

ЗК4. Здатність розробляти, реалізовувати та оцінювати ефективність соціальних й психологічних проєктів підтримки військовослужбовців та ветеранів війни.

ЗК5. Здатність ефективно працювати в команді, мотивувати інших і досягати спільних професійних цілей у процесі надання допомоги.

ЗК6. Здатність до саморозвитку, професійного вдосконалення та навчання впродовж життя в умовах динамічних соціальних змін.

Фахові компетентності (ФК)

ФК1. Здатність проводити комплексну діагностику психоемоційного стану військовослужбовців та ветеранів війни.

ФК2. Уміння розробляти індивідуальні плани психологічної допомоги та реабілітації.

ФК3. Здатність застосовувати психотерапевтичні та психокорекційні методики для роботи з травмою та ПТСР.

ФК4. Уміння організовувати соціально-психологічну підтримку членів сімей військовослужбовців та ветеранів війни.

ФК5. Здатність планувати та впроваджувати групові програми психологічної підтримки та тренінги.

ФК6. Уміння використовувати методи оцінки потреб і ресурсів цільових груп для проектування заходів.

ФК7. Здатність здійснювати соціальний супровід та координацію з іншими службами підтримки.

ФК8. Уміння застосовувати етичні та правові норми в практиці соціально-психологічної роботи.

ФК9. Здатність інтегрувати знання психології, соціальної роботи та реабілітації у практичну діяльність.

ФК10. Здатність оцінювати ефективність проведених заходів та коригувати інтервенції.

ФК11. Уміння використовувати інноваційні підходи та досвід міжнародних практик у роботі з військовослужбовцями та ветеранами.

Soft skills. Емпатія, комунікативність, стресостійкість, критичне мислення, командна взаємодія, емоційний інтелект, адаптивність, лідерство, мотивація.

Hard skills. Психодіагностика, кризове консультування, перша психологічна допомога, розробка програм реабілітації, знання нормативно-правової бази, ведення кейсу, застосування психотерапевтичних підходів, розробка тренінгів, робота в мультидисциплінарній команді.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знати та розуміти:

- психологічні особливості військовослужбовців та ветеранів війни, їхні потреби та специфіку емоційного стану;
- основи психотравматології;
- наслідки травматичного досвіду для психічного та фізичного здоров'я;
- сучасні методи психосоціальної підтримки та психологічної допомоги у професійній діяльності;
- принципи безпеки, етичності та конфіденційності при роботі з особами, які пережили травм;
- механізми стресостійкості, саморегуляції, психологічного відновлення особистості;
- значення міждисциплінарної взаємодії у наданні комплексної допомоги;
- основи професійної рефлексії.

Уміти (володіти навичками):

- надавати базову психологічну допомогу військовослужбовцям та ветеранам війни;
- використовувати сучасні методи психосоціальної підтримки у практичній діяльності;
- працювати з особами, які пережили травматичний досвід, забезпечуючи безпеку та дотримання етичних норм;
- ефективно комунікувати з військовослужбовцями та ветеранами війни, встановлюючи довірчі стосунки;

- застосовувати методи психологічної саморегуляції та розвитку стресостійкості у професійній практиці;
- планувати та реалізовувати міждисциплінарні програми підтримки та реабілітації;
- рефлексувати власну професійну діяльність та впроваджувати стратегії особистісного і професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: передбачає комплексну перевірку знань, умінь та компетентностей слухачів за допомогою кількох видів контролю:

- відповіді на практичних заняттях – оцінюється активність слухача, правильність виконання завдань, застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях, ефективність комунікації та взаємодії з колегами (іншими слухачами);
- оцінка індивідуальної роботи – ураховує глибину аналізу, якість виконання завдань, здатність застосовувати методичні та психосоціальні підходи у конкретних кейсах, рівень самостійності та професійної відповідальності.
- підготовка залікової роботи – підсумкова робота дозволяє оцінити здатність системно узагальнювати отримані знання, формулювати висновки, пропонувати практичні рішення та демонструвати володіння термінологією й методологією у сфері психологічної допомоги, соціальної підтримки та реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни.

Критеріями оцінювання є повнота та коректність відповідей, правильність застосування методів і технік, логічність викладу, структурованість роботи, інноваційний підхід, професійна етика, здатність до критичного мислення.

Види роботи

Поточне оцінювання (60 балів): дискусії, кейс-аналіз, практичні вправи, міні-тести, групові вправи, аналіз відео- або аудіозаписів, письмові короткі завдання.

Підсумковий контроль (40 балів):

- 1) Підготовка доповіді «Учасники бойових дій як вразлива категорія клієнтів» (15 балів)
- 2) Захист проєкту «Ветерани війни як агенти змін» (25 балів).

Сумарний результат визначає рівень засвоєння компетентностей та готовність до практичної діяльності за напрямом підвищення кваліфікації.

Документ про підвищення кваліфікації: Сертифікат про підвищення кваліфікації.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено: поєднання теоретичної підготовки та практико-орієнтованого навчання, використання інтерактивних методів (дискусії, кейс-аналіз, тренінги, моделювання професійних ситуацій), застосування міждисциплінарного підходу (психологія, соціальна робота, педагогіка), використання цифрових освітніх технологій для підвищення ефективності навчання та практичного опанування навичок психосоціальної підтримки.

Особливістю реалізації Програми є: переважання практичних форм роботи, зокрема моделювання ситуацій супроводу військовослужбовців та ветеранів війни, розробка інструментарію для психосоціальної підтримки, групова та рефлексивна робота з аналізу ефективності обраних підходів, інтерактивні заняття з обговоренням кейсів та професійних ситуацій.

Самостійна робота передбачає: опрацювання навчальних матеріалів, виконання індивідуальних завдань, підготовку елементів фінального проєкту, апробацію методів психосоціальної підтримки, підготовку до практичних занять та підсумкового тестування.

Підсумкові заходи охоплюють: виконання практичних робіт за кожним модулем, підготовку доповіді «Учасники бойових дій, як вразлива категорія клієнтів» та захист проєкту «Ветерани війни як агенти змін».

Зміст. Програми складається з: 2 модулів та 8 взаємопов'язаних навчальних тем. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 100 балів. Прохідний бал – 60 балів. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого університетом зразка.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 90 годин, з них: 26 год – лекційні заняття, 38 год – практична робота, 22 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Психологічна допомога військовослужбовцям та ветеранам війни					
Тема 1.1. Поняття про кризову ситуацію, кризовий стан. Перша психологічна допомога.	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Стрес. Концепції та моделі стресу	2	2	-	-	4
Тема 1.3. Травматичний стрес	2	2	-	-	4

та психотравма у військовослужбовців та ветеранів війни					
Тема 1.4. Особливості психологічної допомоги різним категоріям військовослужбовців та ветеранам війни	2	8	2	-	12
Тема 1.5. Психологічна підтримка членів сімей військовослужбовців та ветеранів війни	2	2	2	-	6
Разом за модулем	10	16	4	0	30
МОДУЛЬ 2. Соціально-психологічна підтримка військовослужбовців та ветеранів війни					
Тема 2.1. Соціальні служби та їх роль у підтримці військовослужбовців та ветеранів війни	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Діагностика потреб та проєктування заходів соціально- психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни	2	2	4		8
Тема 2.3. Етичні та правові аспекти соціально- психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни	2	2	2	-	6
Разом за модулем	6	6	6	0	18

МОДУЛЬ 3. Психологічна реабілітація військовослужбовців та ветеранів війни					
Тема 3.1. Поняття про комплексну психологічну реабілітацію	2	2	2	-	6
Тема 3.2. Розробка індивідуальних планів психологічної реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни	2	6	2	-	10
Тема 3.3. Принципи та технології психолого-педагогічного супроводу військовослужбовців та ветеранів війни з пост-травматичним стресовим синдромом.	2	2	2	-	6
Тема 3.4. Соціально-психологічні аспекти повернення ветеранів війни до цивільного життя	2	4	4	-	10
Тема 3.5. Інноваційні підходи у соціально-психологічній підтримці ветеранів (досвід країн НАТО)	2	2	2	-	6
Разом за модулем	10	16	10	0	38
Підсумкові заходи	-	-	-	4	4
Усього	26	38	22	4	90

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Психологічна допомога військовослужбовцям та ветеранам війни

Тема 1.1. Поняття про кризову ситуацію, кризовий стан. Перша психологічна допомога.

Поняття кризової ситуації. Ознаки та характер кризового стану. Фактори виникнення кризових станів. Психологічні наслідки кризи. Принципи надання першої психологічної допомоги. Методи підтримки постраждалих у кризових ситуаціях. Контроль власного психологічного стану при наданні допомоги.

Тема 1.2. Стрес. Концепції та моделі стресу

Поняття стресу. Типи та класифікації стресових реакцій. Основні концепції стресу. Моделі стресу. Причини виникнення стресу. Фактори ризику та захисні механізми. Психологічні та фізіологічні прояви стресу. Методи оцінки рівня стресу. Профілактика та управління стресом.

Тема 1.3. Травматичний стрес та психотравма у військовослужбовців та ветеранів війни

Поняття травматичного стресу. Визначення психотравми. Причини виникнення травматичного стресу у військовослужбовців та ветеранів війни. Класифікація психотравм. Посттравматичний стресовий розлад. Вплив травматичного досвіду на поведінку, емоційний стан та професійну діяльність. Соціальні та сімейні наслідки психотравми. Методи оцінки травматичного стресу. Основи психологічної підтримки та реабілітації. Профілактика психотравм у військовому середовищі.

Тема 1.4. Особливості психологічної допомоги різним категоріям військовослужбовців та ветеранам війни

Психологічні потреби різних категорій військовослужбовців та ветеранів війни. Особливості емоційного та когнітивного стану. Методи надання психологічної допомоги: індивідуальна, групова, масова. Профілактика та корекція стресових та травматичних реакцій. Психологічні стратегії адаптації після бойових дій. Етичні та безпечні підходи у роботі з військовослужбовцями.

Тема 1.5. Психологічна підтримка членів сімей військовослужбовців та ветеранів війни

Емоційні та поведінкові реакції на травму. Методи психологічної підтримки сімей. Стратегії зміцнення сімейних зв'язків та соціальної адаптації. Профілактика вторинного травматичного стресу у членів родини. Роль міждисциплінарної взаємодії у підтримці сімей учасників бойових дій.

МОДУЛЬ 2. Соціально-психологічна підтримка військовослужбовців та ветеранів війни

Тема 2.1. Соціальні служби та їх роль у підтримці військовослужбовців та ветеранів війни

Види соціальних служб. Соціальна адаптація ветеранів. Професійна підготовка працівників соціальної служби. Міжвідомча взаємодія. Оцінка ефективності соціальних служб.

Тема 2.2. Діагностика потреб та проєктування заходів соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни

Аналіз потреб клієнтів. Методи опитування. Інтерв'ю та бесіди. Психодіагностичні тести. Індивідуальна оцінка. Груповий аналіз потреб. Планування заходів підтримки. Пріоритизація ресурсів. Моніторинг реалізації програм. Корекція заходів за результатами оцінки.

Тема 2.3. Етичні та правові аспекти соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни

Принципи конфіденційності. Права військовослужбовців. Права учасників бойових дій. Етичні стандарти. Інформована згода. Захист персональних даних. Правові норми надання допомоги. Міжнародні стандарти етики. Професійна безпечність та етика.

МОДУЛЬ 3. Психологічна реабілітація військовослужбовців та ветеранів війни

Тема 3.1. Поняття про комплексну психологічну реабілітацію

Основні завдання реабілітації. Медико-психологічний супровід. Соціальна адаптація. Професійна реінтеграція. Психотерапевтичні методи. Групова підтримка. Інтеграція сім'ї у процес реабілітації. Моніторинг результатів. Оцінка ефективності програм.

Тема 3.2. Розробка індивідуальних планів психологічної реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни

Оцінка психологічного стану. Визначення потреб клієнта. Мета та завдання реабілітації. Планування терапевтичних заходів. Психологічні інтервенції. Соціальна підтримка. Контроль прогресу. Корекція плану за результатами. Документування процесу реабілітації.

Тема 3.3. Принципи та технології психолого-педагогічного супроводу військовослужбовців та ветеранів війни з пост-травматичним стресовим синдромом.

Індивідуальний психолого-педагогічний підхід. Методи психологічної підтримки при ПТСР. Техніки когнітивно-поведінкової терапії. Використання групових психотренінгів. Навчання стресостійкості та саморегуляції. Виявлення та корекція дезадаптивних моделей поведінки. Залучення міждисциплінарних фахівців. Моніторинг та оцінка ефективності супроводу.

Тема 3.4. Соціально-психологічні аспекти повернення ветеранів війни до цивільного життя

Соціальна адаптація. Відновлення професійних навичок. Подолання психологічних бар'єрів. Пошук соціальних ресурсів. Залучення до громадських проєктів. Психологічна підтримка у навчанні. Інтеграція в освітній простір. Оцінка якості життя ветеранів.

Тема 3.5. Інноваційні підходи у соціально-психологічній підтримці ветеранів (досвід країн НАТО)

Моделі комплексної реабілітації. Телемедицина та онлайн-консультації. Програми групової терапії. Психоосвітні курси. Мобільні додатки для психологічної підтримки. Інтеграція громадських організацій. Тренінги сімейної підтримки. Профілактика посттравматичних розладів. Оцінка ефективності інноваційних практик.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практична робота 1. Кризові ситуації та надання першої психологічної допомоги.

Слухачі:

- ✓ аналізують власний досвід зустрічі з кризовими ситуаціями;
- ✓ моделюють надання першої психологічної допомоги у безпечному середовищі;
- ✓ визначають ключові принципи стабілізації емоційного стану;
- ✓ складають короткий план дій у кризових ситуаціях.

Практична робота 2. Діагностика та управління стресом.

Слухачі:

- ✓ оцінюють власний рівень стресу за допомогою тестових методик;
- ✓ аналізують фактори, що викликають стрес у військовослужбовців та ветеранів;
- ✓ ідентифікують адаптаційні ресурси особистості;
- ✓ моделюють стратегії подолання стресу;
- ✓ формують власний план профілактики негативних наслідків стресу.

Практична робота 3. Травматичний стрес та психотравма.

Слухачі:

- ✓ визначають основні види психотравм та їхні наслідки;
- ✓ моделюють взаємодію з ветеранами у кризових ситуаціях;
- ✓ формують алгоритм профілактики травматичних розладів.

Практична робота 4. Психологічна допомога військовослужбовцям та ветеранам війни.

Слухачі:

- ✓ здійснюють оцінку потреб різних категорій військових;
- ✓ моделюють індивідуальні та групові сеанси підтримки;
- ✓ формують план розвитку стресостійкості та саморегуляції;
- ✓ розробляють рекомендації для міждисциплінарної взаємодії.

Практична робота 5. Психологічна підтримка сімей військовослужбовців та ветеранів війни

Слухачі:

- ✓ моделюють підтримку емоційного стану дітей та дорослих;
- ✓ аналізують конфліктні ситуації у сім'ях військових;

- ✓ розробляють план комунікації та взаємодії з родиною.

Практична робота 6. Діагностика потреб та проєктування заходів соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни.

Слухачі:

- ✓ розробляють проєкт заходів психологічної та соціальної підтримки;
- ✓ складають карту ресурсів та потенційних партнерів для реалізації заходів;
- ✓ моделюють групові та індивідуальні форми підтримки;
- ✓ формують критерії ефективності соціально-психологічної підтримки;
- ✓ презентують план заходів у форматі групової роботи.

Практична робота 7. Етичні та правові аспекти соціально-психологічної підтримки військовослужбовців та ветеранів війни.

Слухачі:

- ✓ розглядають положення законодавства України щодо прав ветеранів війни та військовослужбовців;
- ✓ моделюють ситуації дотримання конфіденційності та безпеки клієнта;
- ✓ оцінюють ризики порушення етичних та правових норм;
- ✓ формують рекомендації щодо професійної поведінки у складних випадках;
- ✓ розробляють алгоритм отримання згоди та інформування клієнтів;
- ✓ аналізують конфліктні ситуації з правової та етичної точки зору;
- ✓ визначають межі компетенції при міждисциплінарній взаємодії;
- ✓ застосовують кейс-методи для відпрацювання етичних рішень;
- ✓ складають короткий довідник етичних та правових норм для практичної діяльності.

Практична робота 8. Поняття про комплексну психологічну реабілітацію

Слухачі:

- ✓ моделюють комплексний підхід до роботи з військовослужбовцями та ветеранами;
- ✓ визначають критерії ефективності комплексної допомоги;
- ✓ аналізують успішні практики реабілітації в національному контексті;
- ✓ формують рекомендації щодо інтеграції психологічної та соціальної підтримки;
- ✓ презентують концептуальну модель комплексної реабілітації.

Практична робота 9. Розробка індивідуальних планів психологічної реабілітації військовослужбовців та ветеранів війни.

Слухачі:

- ✓ складають індивідуальний план реабілітації;
- ✓ підбирають методи та техніки психологічної допомоги;
- ✓ визначають показники оцінки ефективності плану;
- ✓ представляють готовий план у форматі групового обговорення.

Практична робота 10. Принципи та технології психолого-педагогічного супроводу військовослужбовців та ветеранів війни з посттравматичним стресовим синдромом.

Слухачі:

- ✓ моделюють індивідуальні та групові інтервенції;

- ✓ відпрацьовують техніки психологічної стабілізації;
- ✓ застосовують методи активного слухання та емпатійної підтримки на колегах;
- ✓ формують алгоритми взаємодії з медичними та соціальними службами.

Практична робота 11. Соціально-психологічні аспекти повернення ветеранів війни до цивільного життя.

Слухачі:

- ✓ моделюють соціальні та освітні програми підтримки;
- ✓ оцінюють роль соціальних служб і громадських організацій;
- ✓ формують стратегії адаптації до трудової діяльності;
- ✓ розробляють рекомендації щодо підтримки родин ветеранів;
- ✓ презентують комплексну модель реінтеграції.

Практична робота 12. Інноваційні підходи у соціально-психологічній підтримці ветеранів (досвід країн НАТО)

Слухачі:

- ✓ порівнюють українські та західні моделі реабілітації;
- ✓ визначають адаптивні технології для українського контексту;
- ✓ моделюють програми психологічної підтримки за міжнародними стандартами;
- ✓ презентують проєкт адаптованої програми підтримки ветеранів.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Професійне вигорання у фахівців, які працюють із учасниками бойових дій.
2. Використання арт-терапії та творчих методів у реабілітації ветеранів.
3. Роль волонтерських організацій у соціальній адаптації ветеранів війни.
4. Психологічна підготовка сімей до повернення військовослужбовця з зони проведення бойових дій.
5. Методи профілактики тривожності та депресивних станів у ветеранів війни.
6. Особливості роботи з військовослужбовцями з обмеженими фізичними можливостями.
7. Психологічна діагностика ризику агресивної поведінки або суїцидальних думок в учасників бойових дій.
8. Мобільні та онлайн-сервіси психологічної підтримки.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. ЗУ від 22.10.93 № 3552-ХІІ, «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»
2. ЗУ від 22.10.93 № 3552-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»
3. Постанова КМУ від 29.11. 2022 року № 1338 «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб»

4. ЗУ від 06.10.2005 № 2961-IV «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

5. Постанова КМУ від 18.03. 2024 р. № 307 «Деякі питання ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації ветеранів війни, членів їх сімей та деяких інших категорій осіб»

6. Постанова КМУ від 21.06.2017 № 432 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09.07.2024 № 805) «Про затвердження Порядку та умов забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України

Основна література

1. Артеменко А., Батаєва, К. Мілітарна ідентичність та соціальна адаптація ветеранів АТО/ООС : монографія. Харків : Видавництво ХГУ «НУА», 2022. 192 с.

2. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська, Н.С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К.:НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.

3. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Олійник В. О., Хоружий С. М., Ларіонов С. О., Сириця М. В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.

4. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. К. : Наш формат, 2017. 1068 с

5. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій : метод. посіб. / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко ; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : Логос, 2015. 207 с.

6. Krasnodemska I., Savitskaya M., Berezan V., Tovstukha O., Rodchenko, L. Psychological consequences of warfare for combatants: ways of social reintegration and support in Ukraine. Amazonia Investiga. 2023. № 12(70). P. 78-87.

7. Meshad S. A forty-year view of combat stress. AIS Combat Stress. 2019. Vol. 8, N 1. P. 6-14. URL: https://stress.org/wpcontent/uploads/Newsletter/CombatStress_Spring2019/index-h5.html#page=9

Додаткова література

1. Блінов О. А. Психологія бойової психічної травми: монографія. К. : Талком, 2016. 246 с.

2. Блінов О.А., Вернік О.Л. Встановлення проявів ознак посттравматичних стресових розладів у військовослужбовців. Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали IV Міжнародної науковопрактичної конференції «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи». К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. С. 33-35.

3. Вказівки щодо збереження психічного здоров'я військовослужбовців в зоні застосування військ (сил) та під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів) / А.В. Верба, О.А. Барбазюк, А.В. Швець, В.В. Стеблюк та ін. // під заг. ред. Головного психіатра МО України, доктора медичних наук О.В. Друзя, Головного психіатра МВС України, доктора медичних наук Гічуна В.С. К., 2017. 83 с.

4. Горбунова В. В., Климчук В. О. Посттравматичний стресовий розлад VERSUS: посттравматичне зростання. Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф., м. Київ, 30 берез. 2016 р. Київ, 2016. 248 с.

5. Клінічні рекомендації з надання медичної допомоги пацієнтам з неврологічними, психічними та поведінковими розладами / за ред. Волошина П. В., Лінського І. В., Марути Н. О., Волошиної Н. П., Міщенко В. М., Дубенка А. Є. Харків : Видавець Строков Д. В., 2021. 376 с.

6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навч. посіб. / Гридковець Л. та ін. ; за заг. ред. Л. Гридковець. Том 3. Київ, 2018. 236 с.